

SUOMEN TOINEN RAPORTTI ÅRHUSIN SOPIMUKSEN TOIMEENPANOSTA

Formatted: Font: 11.5 pt

FORMAT FOR AARHUS CONVENTION IMPLEMENTATION REPORT CERTIFICATION SHEET

The following report is submitted on behalf of Finland in accordance with decisions I/8 and II/10

Names of officers responsible for submitting the national report:

Tuomas Kuokkanen ja Eija Lumme

Neuvotteleva virkamies

Ympäristöministeriö

Signature:

Date: 14.12.2007

IMPLEMENTATION REPORT

Please provide the following details on the origin of this report

Party: Suomi - Finland

National Focal Point

Full name of the institution: Ympäristöministeriö

Name and title of officer: Eija Lumme, Neuvotteleva virkamies,

Ympäristöministeriö/ Kansainvälisten asiain yksikkö

Postal address: PL 35, FIN-00023 Valtioneuvosto

Telephone: +358 50 36 47 358

Fax: +358 9 160 39389

E-mail: eija.lumme@ymparisto.fi

Provide brief information on the process by which this report has been prepared, including information on which types of public authorities were consulted or contributed to its preparation, on how the public was consulted and how the outcome of the public consultation was taken into account and on the material which was used as a basis for preparing the report.

Answer:

Raportti laadittiin ympäristöministeriössä Århusin sopimuksen [ensimmäisen kansallisen toimeenpanoraportin \(2005\)](#), [sopimuksen](#) ratifiointia koskevan hallituksen esityksen ([HE 165/2003 vp](#)), [eduskunnan hallituksen esitykseen antaman vastauksen \(EV 105/2004 vp\)](#) sekä lausunto- ja kommentointikierroksen pohjalta. [Vuoden 2005 raportti](#) lähetettiin laajalle lausuntokierrokselle [17.9.2007](#), jossa pyydettiin [näkömyksiä otettavaksi huomioon vuoden 2007 raportissa](#) oikeusministeriöltä, puolustusministeriöltä, kauppa- ja teollisuusministeriöltä, liikenne- ja viestintäministeriöltä, maa- ja metsätalousministeriöltä, sosiaali- ja terveysministeriöltä, ulkoasiainministeriöltä, valtioneuvoston kanslialta, [opetusministeriöltä](#), [valtiovarainministeriöltä](#), [työministeriöltä](#), [alueellisilta ympäristökeskuksilta \(13\)](#), [ympäristölupavirastoilta \(3\)](#) sekä useilta järjestöiltä, jotka edustavat muun muassa ympäristö-, elinkeino-, maatalous- ja työntekijäsektoreita.

Deleted: Raporttiluonnos

Deleted: kommentteja

Lausuntokierroksella esitetyt kommentit pyrittiin ottamaan mahdollisimman suuressa määrin huomioon. Suomen luonnonsuojeluliiton esittämiä näkemyksiä ei kaikilta osin sisällytetty raporttiin. Suomen luonnonsuojeluliitto toteasi, että Suomessa on yhä laajoja ongelmia eri sektorien lainsäädännössä, joissa kansalaisten tiedonsaanti, osallistuminen ja muutoksenhaku eivät vielä toteudu, ja että Suomen lainsäädäntöä voitaisiin edelleen kehittää.

Deleted: Kuulemisen

Deleted: Siinä tapauksessa, että kuulemisessa esitettiin hallituksen kannasta poikkeavia erilaisia

Deleted: ¶

Deleted: näkemyksiä, raportissa käytettiin hallituksen esityksessä (165/2003 vp.) esitettyjä näkemyksiä, .

Deleted: .

Deleted: , että Århusin sopimuksen määräyksiä ei vielä kaikilta osin ole pantu täytäntöön Suomen lainsäädännössä.

Århusin sopimuksen toinen raporttiluonnos pantiin julkisesti nähtäväksi ympäristöhallinnon www-sivuille kahdeksi viikoksi, mistä informointiin kaikkia lausunnon antaneita tahoja. Lisäksi tahoille, joilta oli pyydetty lausuntoa järjestettiin 26.11.2007, ennen raportin viimeistelyä ja kääntämistä englanniksi, ympäristöministeriössä tilaisuus kommentoida raporttiluonnosta.

Report any particular circumstances that are relevant for understanding the report, e.g. whether there is a federal and/or decentralized decision-making structure, whether the provisions of the Convention have a direct effect upon its entry into force, or whether financial constraints are a significant obstacle to implementation (optional).

Answer:

Suomen perustuslain 94 §:n mukaan eduskunta hyväksyy sellaiset valtiosopimukset ja muut kansainväliset velvoitteet, jotka sisältävät lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä tai ovat muutoin merkitykseltään huomattavia taikka muusta syystä vaativat eduskunnan hyväksymisen. Valtioneuvosto toimitti Århusin sopimuksen tämän säännöksen perusteella eduskunnan hyväksyttäväksi hallituksen esityksellä 165/2003. Eduskunnan hyväksytyä sopimuksen tasavallan presidentti ratifioi sopimuksen.

Ennen kansainvälisen sopimuksen ratifiointia Suomessa on tarpeen muuttaa kansallista lainsäädäntöä vastaamaan sopimuksen määräyksiä. Vaikka voimassa ollut lainsäädäntö pääosin täytti Århusin sopimuksen määräykset, tiettyjä lainsäädäntömuutoksia oli kuitenkin tarpeen tehdä ratifiointimenettelyn yhteydessä. Valtioneuvosto toimitti nämä lainsäädäntömuutosesitykset eduskunnalle Århusin sopimuksen ratifiointiesityksen yhteydessä (165/2003). Eduskunta hyväksyi hallituksen esityksen perusteella seuraavat lainsäädäntömuutokset: ydinenergialain muutos (769/2004) ja laki eräiden ympäristön käyttöön vaikuttavien hankkeiden lunastusluvasta (768/2004). Lisäksi itse Århusin sopimus saatettiin voimaan tasavallan presidentin asetuksella (866/2004).

Koska Suomessa kansainvälisen sopimuksen määräykset pannaan täytäntöön erikseen lainsäädännössä, sopimusmääräyksiä ei ole yleensä tarpeen soveltaa suoraan. Tämä sääntö pätee myös Århusin sopimuksen osalta.

Formatted: Font: 11.5 pt

Article 3

List legislative, regulatory and other measures that implement the general provisions in paragraphs 2, 3, 4, 7 and 8 of article 3.

Explain how these paragraphs have been implemented. In particular, describe:

- (a) With respect to **paragraph 2**, measures taken to ensure that officials and authorities assist and provide the required guidance;*
- (b) With respect to **paragraph 3**, measures taken to promote education and environmental awareness;*

- (c) With respect to **paragraph 4**, measures taken to ensure that there is appropriate recognition of and support to associations, organizations or groups promoting environmental protection;
- (d) With respect to **paragraph 7**, measures taken to promote the principles of the Convention internationally;
- (e) With respect to **paragraph 8**, measures taken to ensure that persons exercising their rights under the Convention are not be penalized, persecuted or harassed.

Answer:

(a) paragraph 2

Valtion ja kuntien lupaviranomaisten toimintaan vaikuttavat kaikki hallintolain (434/2004) 2 luvussa säädetty hyvän hallinnon perusteet, joihin kuuluvat lain 6 §:ssä tarkemmin säädetty hallinnon oikeusperiaatteet, 7 §:ssä säädetty asioiden järjestäminen, 8 §:ssä säädetty neuvontavelvollisuus ja 9 §:ssä säädetty vaatimus asiallisesta, selkeästä ja ymmärrettävästä kielestä. Merkitystä on myös hallintolain 10 §:ssä yleisesti säädettyillä viranomaisten yhteistyövelvoitteella.

Formatted: Font: 11.5 pt

Formatted: Left, Indent: Left: 0 cm

Hallintolain 3 luvun säännökset koskevat asianosaisasemaa ja puhevallan käyttämistä ja 4 luvun säännökset asiakirjan lähettämistä viranomaiselle ja asian vireille tuloa viranomaisessa. Merkitystä on myös hallintolain 5 luvun säännöksillä, erityisesti viranomaisen esteellisyyttä koskevilla säännöksillä. Hallintolain 23 §:n 1 momentin mukaan asia on käsiteltävä ilman aiheutonta viivytystä. Käsittelyn viivytyksettömyyttä turvaa lain 23 §:n 2 momentin säännös siitä, että viranomaisen on pyynnöstä esitettävä asianosaiselle käsittelyaika-arvio sekä vastattava muutoinkin asian käsittelyn etenemistä koskeviin tiedusteluihin. Lain 5 luvussa ovat lisäksi säännökset niitä tilanteita varten, jolloin hallintoviranomaisessa asioiva ei osaa kielilain mukaan viranomaisessa käytettävää kieltä, suomea tai ruotsia. Viranomaisvelvoitteet täytetään tuolloin kääntämisellä ja tulkitsemisellä.

Asian ratkaisemiseen vaikuttavat puolestaan hallintolain 6 luvun säännökset asian selvittämisestä ja asianosaisen kuulemisesta, jotka lähinnä täydentävät ympäristönsuojelulakiin ja muihin ympäristölakeihin sisältyviä varsin yksityiskohtaisia asian käsittelyä koskevia säännöksiä. Merkitystä yksittäisessä ratkaisutilanteessa voi olla myös lain 6 luvun säännöksillä suullisen vaatimuksen ja selvityksen esittämisestä (37 §), katselmuksen kulusta (38 §), tarkastuksen toimittamisesta (39 §) ja suullisesta todistelusta (40 §).

Hallintolain 7 luvun säännöksistä sovellettavuutta on erityisesti niillä säännöksillä, jotka koskevat yleisesti päätöksen perusteluvelvollisuutta (45 §), ohjeita oikaisukeinon käytöstä (46 §) sekä valitusosoituksen sisältöä ja liittämistä päätökseen (47 §). Merkitystä on myös säännöksillä, jotka koskevat ilmoitusta valituskiellosta ja valituskelvottomuudesta (48 §), sekä säännöksillä valitusosoituksen korjaamisenmenettelystä (49 §).

Käytännössä tärkeitä menettelysäännöksiä ovat myös hallintolain 8 luvun säännökset päätöksen korjaamisesta. Hallintolain 50 §:ssä säädetään asiavirheen korjaamisesta ja 51 §:ssä muiden virheiden korjaamisesta (kirjoitus- ja laskuvirheet ja muut näihin rinnastettavat virheet). Lain 52 ja 53 §:n säännökset koskevat puolestaan korjaamisasian vireille tuloa ja menettelyä muutoin.

Hallintolain 50 §:n 1 momentin mukaan, jos päätös perustuu selvästi virheelliseen tai puutteelliseen selvitykseen taikka ilmeisesti väärään lain soveltamiseen taikka päätöstä tehtäessä

on tapahtunut menettelyvirhe, viranomaisen voi poistaa virheellisen päätöksensä ja ratkaista asian uudelleen. Päätöksen korjaaminen asianosaisen vahingoksi edellyttää kuitenkin sitä, että asianosainen suostuu päätöksen korjaamiseen. Suostumusta ei edellytetä niissä tapauksissa, joissa päätöksen virhe on ilmeinen ja se perustuu asianosaisen omaan menettelyyn, kuten esimerkiksi siihen, että asianosainen on ilmoittanut virheellisen tiedon asian käsittelyn kuluessa.

Korjaamisasia tulee lain mukaan sinänsä vireille joko viranomais- tai asiakasaloitteisesti. Aloite on tehtävä kummassakin tapauksessa viiden vuoden kuluessa päätöksen tekemisestä. Asiavirheen korjaaminen edellyttää asian käsittelyä uudestaan ja uuden päätöksen tekemistä. Tämä päätös on yleensä uusi valituskelpoinen hallintopäätös. Kirjoitusvirhe korjataan puolestaan tekemällä uusi toimituskirja. Lisäksi on tehtävä merkintä virheen korjaamisesta viranomaisessa säilytettävään päätöksen taltiokappaleeseen tai viranomaisen tietojärjestelmään. Uusi toimituskirja on annettava asianosaiselle maksutta. Kirjoitus- tai vastaavan virheen korjaaminen ei yleensä synnytä uutta valituskelpoista päätöstä.

Yleisön tiedonhaun kannalta erityistä merkitystä on viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) säännöksillä hyvästä tiedonhallintatavasta. Julkisuuslain 18 §:n 4 momentin mukaisesti viranomaisten velvollisuutena on muun ohella "suunnitella ja toteuttaa asiakirja- ja tietohallintonsa samoin kuin ylläpitämänsä tietojärjestelmät ja tietojenkäsittelyt niin, että asiakirjojen julkisuus voidaan vaivattomasti toteuttaa". Yleisön tiedonsaantioikeutta toteuttavat osaltaan myös julkisuuslain 19 §:n 2 momentin säännökset viranomaisen velvollisuudesta antaa pyynnöstä (suullisesti tai muulla sopivalla tavalla) tietoja keskeneräisten asioiden käsittelyvaiheesta, esillä olevista vaihtoehdoista ja niiden vaikutusten arvioinnista sekä asiaan liittyvistä yksilöiden ja yhteisöjen vaikutusmahdollisuuksista. Käsiteltäessä hallintoviranomaisten päätöksistä tehtyjä valituksia hallintotuomioistuimissa sovelletaan 1.10.2007 alkaen voimaan tullutta oikeudenkäynnin julkisuudesta hallintotuomioistuimessa annettua lakia (30.3.2007/381).

Århusin sopimuksesta ja sen velvoitteista on informoitu ympäristöviranomaisia ympäristöhallinnon koulutus- ja neuvottelupäivillä sekä keskusteltu sopimuksen periaatteiden soveltamisesta tulosjohtamisneuvotteluissa.

Formatted: Font: 11.5 pt

(b) paragraph 3

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain mukaan viranomaisten tulee huolehtia asiakirjojen ja tietojärjestelmien sekä niihin sisältyvien tietojen asianmukaisesta saatavuudesta, esimerkiksi tietokannoissa ja kirjastoissa. Tuomioistuimet ja muut lainkäyttöelimet kuuluvat laissa tarkoitettuihin viranomaisiin. Laki sisältää myös määräykset viranomaisten velvollisuudesta tuottaa ja jakaa tietoa.

Ympäristöviranomaiset edistävät ympäristökasvatusta ja yleisön tietämystä ympäristöasioissa. Ympäristöä koskevaa tietoa on saatavilla Suomen ympäristöhallinnon kotisivuilla (<http://www.environment.fi>). Ympäristötietodirektiivin (2003/4/EY) mukaisesti ympäristötiedon entistä laajemmalla julkisella saatavuudella ja tällaisen tiedon levittämisellä edistetään osaltaan tietoisuuden lisääntymistä ympäristökysymyksistä, vapaata keskustelua ja yleisön aktiivisempaa osallistumista ympäristöä koskevaan päätöksentekoon sekä viime kädessä parempaa ympäristöä. Ympäristöministeriön toimesta laadittu uusi ohje ympäristöhallinnon tietoaaineistojen julkisuudesta, luovuttamisesta ja hinnoittelusta otetaan käyttöön 1.1.2008. Ohjeen tarkoituksena

on myötävaikuttaa siihen, että ympäristöhallinnon eri virastoissa noudatetaan yhdenmukaisia periaatteita aineistoja luovutettaessa.

Ympäristökasvatus osana kestävästä kehityksestä edistävää koulutusta sisältyy keskeisiin koulutuksen ja tutkimuksen ohjausasiakirjoihin sekä opetussuunnitelmien perusteisiin. Ympäristökasvatuksen vahvistaminen kaikilla kouluasteilla on tavoitteena voimassa olevassa hallitusohjelmassa.

Tavoitetta toteutetaan vahvistamalla hallinnonalojen välistä yhteistyötä ja toimijoiden verkottumista. Vuonna 2006 hyväksyttiin kestävästä kehityksestä edistävää kasvatuksen ja koulutuksen strategia ja sen toimeenpanosuunnitelma vuosille 2006-2014

(<http://www.edu.fi/julkaisut/keke.pdf>).

Ympäristökasvatusluottuvuus sisältyy myös opetushallituksen kestävästä kehityksestä edistävää kasvatuksen ja koulutuksen sivustoon

(<http://www.edu.fi/TEEMAT/KEKE/index.html>). Kestävästä kehityksestä yleisesti

opetusministeriön hallinnonalalla on tietoa

osoitteessa (http://www.minedu.fi/OPM/Kansainvaliset_asiat/kestaevae_kehitys/?lang=fi).

Vuonna 2006 valtioneuvoston periaatepäätöksensä hyväksytty Kansallinen kestävä kehityksen strategia: "Kohti kestäviä valintoja. Kansallisesti ja globaalisti kestävä Suomi" on myös

sähköisesti saatavana osoitteessa

<http://www.ymparisto.fi/download.asp?contentid=53983&lan=fi>

Lisäksi oikeusministeriön ylläpitämällä sivuilla

(<http://www.oikeus.fi>) on saatavilla tietoja oikeussuojakeinoista ympäristöalalla.

Korkeimmalla hallinto-oikeudella on myös omat kotisivut (<http://www.kho.fi>). Lisäksi

oikeuskäytäntöä koskevaa yleistä tietoa on saatavilla FINLEX -tietopankista

(<http://www.finlex.fi>).

Suomen luonnonsuojeluliitto järjesti yhdessä Uudenmaan ympäristönsuojelupiirin ja Kansalaisten vientiluottokampanjan kanssa ulkoasiainministeriön tuella "Kansalaisten ympäristöoikeudet" –seminaariin syyskuussa 2005. Seminaarin yhteydessä julkaistiin "Kansalaisten ympäristöoikeudet EU:ssa –opas, joka on sähköisesti saatavissa internetissä osoitteessa <http://www.sll.fi/luontojajmparisto/kansainvalinentoiminta/raisa>.

Ympäristöministeriössä valmistellaan kansantajuista esitettä Århusin sopimuksesta, joka on tarkoitus julkaista vuonna 2008 kummallakin virallisella kielellä (suomi ja ruotsi).

(c) paragraph 4

Suomen perustuslain (731/1999) mukaan julkisen vallan on pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus terveelliseen ympäristöön sekä mahdollisuus vaikuttaa elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon. Lisäksi seuraavissa laeissa on erilliset säännökset kansalaisjärjestöjen muutoksenhakuoikeudesta: ympäristönsuojelulaki (86/2000), maankäyttö- ja rakennuslaki (132/1999), luonnonsuojelulaki (1096/1996), ydinenergialaki (990/1987, muutettu 769/2004), maantielaki (503/2005), ratalaki (110/2007) ja laki eräiden ympäristön käyttöön vaikuttavien hankkeiden lunastusluvasta (768/2004, muutettu 111/2007).

(d) paragraph 7

Suomi on edistänyt Århusin sopimuksen periaatteiden soveltamista kansainvälisissä ympäristöä koskevissa neuvottelu- ja päätöksentekomenettelyissä ja Euroopan yhteisön lainsäädännön valmistelussa.

Formatted: Font: 11.5 pt, Finnish

Formatted: Font: 11.5 pt

Formatted: Font: 11.5 pt, Finnish

Formatted: Font: 11.5 pt

Formatted: Font: 11.5 pt, Finnish

Formatted: Font: 11.5 pt

Formatted: Font: 11.5 pt, Finnish

Formatted: Font: 11.5 pt

Formatted: Font: 11.5 pt, Finnish

Formatted: Font: 11.5 pt, Finnish

Formatted: Font: 11.5 pt, Finnish

Formatted: Font: 11.5 pt, Finnish

Formatted: Font: 11.5 pt, Finnish

Formatted: Font: 11.5 pt, Finnish

Formatted: Font: 11.5 pt, Finnish

Formatted: Font: 11.5 pt, Finnish

Formatted: Font: (Default) Times New Roman, 11.5 pt, Finnish

Formatted: Font: 11.5 pt

Formatted: Font: (Default) Times New Roman, 11.5 pt, Finnish

Formatted: Font: 11.5 pt

Formatted: Font: (Default) Times New Roman, 11.5 pt

Formatted: ... [1]

Deleted: om

Formatted: Finnish

Field Code Changed

Formatted: Finnish

Formatted: Finnish

Formatted: Finnish

Formatted: Finnish

Formatted: ... [2]

Formatted: ... [3]

Formatted: Font: 11.5 pt

Århusin sopimuksen osapuolten toisessa kokouksessa Almatyssä vuonna 2005 hyväksytyt ohjeet (päätös II/4) sopimuksen periaatteiden edistämisestä kansainvälisissä järjestöissä jaettiin laajasti Suomea eri ympäristöalan kansainvälisissä kokouksissa edustaville virkamiehille ja heidän esimiehilleen sekä ympäristöministeriön poliittiselle johdolle. Samassa yhteydessä jaettiin myös ECE:n Århus-sihteeristön sopimuksesta tekemä esite "Your Right to a healthy environment".

Ympäristöministeriö ja ulkoasiainministeriö ovat yhteisesti linjanneet kansalaisjärjestöjen osallistumista kansainvälisiin kokouksiin ja järjestäneet aiheesta keskustelutilaisuuksia kansalaisjärjestöjen edustajien kanssa. Kansalaisjärjestöjen edustajia on mahdollisuuksien mukaan otettu Suomen valtuuskuntiin asiantuntijajäseninä ja heidän matkakulunsa on korvattu osittain tai kokonaan. Kansalaisjärjestöt voivat osallistua kutsuttuina myös kansainvälisten kokousten kansallisiin valmistelukokouksiin. Kansalaisjärjestöjä on pyydetty koordinoimaan keskenään esityksiään, miten he ehdottavat oman edustuksensa eri kokouksiin.

Ympäristöjärjestöt ovat edustettuina myös EU-asioiden kansallista valmistelua varten perustetun komitean alaisessa ympäristöjaostossa. Lisäksi ympäristöjärjestöjä on edustettuina monissa kansainvälisissä ympäristökysymyksiä valmistelevissa ryhmissä, esimerkiksi kansainvälisen metsäpolitiikan neuvottelukunnassa.

(e) paragraph 8

Deleted: ¶

Hallintotuomioistuininprosessissa mahdollisuus määrätä yksityinen asianosainen korvaamaan toisen asianosaisen tai viranomaisen oikeudenkäyntikuluja määräytyy hallintolainkäyttölain (586/1996) 74 §:n säännösten perusteella. Yksityisten asianosaisten välillä oikeudenkäyntikulujen korvausvelvollisuus perustuu ratkaisun lopputulokseen ja kohtuuharkintaan.

Hallintomenettelyssä perittävistä kuluista viranomaissuoritteet perustuvat valtion maksuperustelakiin (150/1992). Lisäksi hallintotuomioistuinten päätösten maksullisuudesta säädetään tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista annetussa laissa (701/1993).

*Describe any **obstacles encountered** in the implementation of any of the paragraphs of article 3 listed above.*

Answer:

*Provide further information on the **practical application of the general provisions of the Convention.***

Answer:

Esimerkiksi ympäristölupaviraston henkilökunta toteuttaa neuvontaa artiklan 2 kappaleen määräystä vastaten asiointia koskeviin kysymyksiin ja tiedusteluihin. Työjärjestyksessä lainkäyttöhenkilökunnalle on määrätty vastualueet, jolloin asian laadun mukainen ensisijainen neuvontavelvollisuus voidaan kohdentaa asianomaisiin vastuuhenkilöihin. Ympäristö- ja vesitalouslupia koskevien hakemusten kuulutuksissa mainitaan asian esittelijä yhteystietoineen, mikä helpottaa asianosaisen tai asiasta kiinnostuneen kansalaisen yhteydenottoa neuvonnasta ensisijaisesti vastaavaan henkilöön. Ympäristölupaviraston henkilökunta neuvoa asiakkaita ja

Formatted: Font: 11.5 pt

Deleted: '

yleisöä virastossa tapahtuvissa kontakteissa, puhelimitse ja kirjallisesti. Sähköpostitse tapahtuvat tiedustelut ja niihin vastaaminen ovat viraston arkipäivää.

Ympäristölupavirastossa päätöksentekoon liittyvät asiakirjat ovat harvoja poikkeuksia lukuunottamatta julkisia. Hakemusasiakirjat ovat yleisön nähtävinä lupavirastossa sekä yleensä noin kuukauden ajanjakson hankkeen vaikutusalueen kunnissa. Ympäristölainsäädännön edellyttämä tiedonantovelvollisuus asianosaisille on ankarampi kuin hallintolaissa. Lupahakemuksen kohteena olevasta hankkeesta tiedotetaan pääsääntöisesti erityistiedoksiantona asianosaisille, ja samalla asianosaiset saavat tiivistelmän suunnitelmasta hakijan arvioimine vaikutuksineen. Päätökset ovat yleisön käyttöön referoidussa muodossa nähtävillä internetissä. Asiakirjojen julkisuuden saatavuutta on edelleen mahdollista kehittää siten, että kaikki julkiset hakemusasiakirjat olisivat nähtävillä internetissä jo siinä vaiheessa, kun asianosaisilla on mahdollisuus tehdä hakemusta koskevia muistutuksia ja vaatimuksia. Tällöin asiasta kiinnostuneet saisivat tarvitsemansa informaation käyttöönsä huomattavasti vaivattomammin, mikä voisi osaltaan vähentää tarvetta puhelimitse tapahtuvaan neuvontaan.

Ympäristölupavirastoa koskevaa tietoa on saatavilla Suomen ympäristöhallinnon kotisivuilla. Merkittävistä päätöksistä laaditaan tiedote, joka palvelee asianosaisia, yleisöä, lehdistöä ja muita tiedotusvälineitä. Referoidut päätökset ovat yleisön saatavissa internetin välityksellä. Ympäristöä koskevasta päätöksenteosta kiinnostuneet tiedotusvälineet saavat informaatiota yleisimmin asian esittelijältä.

Deleted: uta

Deleted: mediaa

Deleted: ut media

Give relevant web site addresses, if available:

Julkishallinnon verkkopalveluiden yhteinen osoite [http:// www.suomi.fi/](http://www.suomi.fi/) sisältää yleistä informaatiota Suomen julkishallinnon toiminnasta. FINLEX tietopankki sisältää Suomen lainsäädännön ja Suomea velvoittavat kansainväliset sopimukset <http://www.finlex.fi/english/index.html> Lisätietoja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetusta laista (81999/621) on saatavilla oikeusministeriön kotisivuilta <http://www.om.fi/23955.htm>

Article 4

List legislative, regulatory and other measures that implement the provisions on access to environmental information in article 4.

Explain how each paragraph of article 4 has been implemented. Describe the transposition of the relevant definitions in article 2 and the non-discrimination requirement in article 3, paragraph 9. Also, and in particular, describe:

- (a) With respect to **paragraph 1**, measures taken to ensure that:
  - (i) Any person may have access to information without having to state an interest;
  - (ii) Copies of the actual documentation containing or comprising the requested information are supplied;
  - (iii) The information is supplied in the form requested;
- (b) Measures taken to ensure that the time limits provided for in **paragraph 2** are respected;
- (c) With respect to **paragraphs 3 and 4**, measures taken to:
  - (i) Provide for exemptions from requests;

- (ii) Ensure that the public interest test at the end of paragraph 4 is applied;
- (d) With respect to **paragraph 5**, measures taken to ensure that a public authority that does not hold the environmental information requested takes the necessary action;
- (e) With respect to **paragraph 6**, measures taken to ensure that the requirement to separate out and make available information is implemented;
- (f) With respect to **paragraph 7**, measures taken to ensure that refusals meet the time limits and the other requirements with respect to refusals;
- (g) With respect to **paragraph 8**, measures taken to ensure that the requirements on charging are met.

Answer:

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 9 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus saada tieto julkisesta asiakirjasta. Lain 4 ja 5 §:ien määritelmät "viranomaisesta" ja "viranomaisen asiakirjasta" vastaavat sopimuksen 2 artiklan mukaisia määritelmiä.

Lisäksi ympäristönsuojelulain (86/2000) 109 §:n mukaan päästö- ja tarkkailutiedot sekä ympäristön laatutiedot eivät ole salassa pidettäviä.

Käsiteltäessä hallintoviranomaisten päätöksistä tehtyjä valituksia hallintotuomioistuimissa sovelletaan 1.10.2007 alkaen voimaan tullutta oikeudenkäynnin julkisuudesta hallintotuomioistuimissa annettua lakia (30.3.2007/381).

Suomen perustuslain (731/1999) ja julkisuuslain 3 §:n avoimuusperiaatteen mukaan tiedonsaantioikeuden tai muutoksenhakuoikeuden käyttäminen ei ole sidottu Suomen kansalaisuuteen. Näin ollen oikeus tiedon saantiin, osallistuminen ympäristöä koskevaan päätöksentekoon sekä muutoksenhakuoikeus kuuluu jokaiselle Suomen lainkäyttövallan piirissä olevalle ilman kansalaisuusliityntää. Julkisuuslain 33 §:n mukaan muutosta laissa tarkoitettuun päätökseen saa hakea siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Deleted: perusoikeuksien, kuten

(a) paragraph 1

(i) Julkisuuslain 13 §:n mukaan asiakirjapyyntö on riittävästi yksilöitävä, jotta viranomaisen voi selvittää, mitä asiakirjaa pyyntö koskee. Pyytäjän ei sen sijaan tarvitse selvittää henkilöllisyyttään eikä perustella pyyntöään, jollei tämä ole tarpeen viranomaiselle säädetyn harkintavallan käyttämiseksi tai sen selvittämiseksi, onko pyytäjällä oikeus asiakirjaan.

(ii) Julkisuuslain 16 §:n 1 momentin mukaan viranomaisen asiakirjan sisällöstä annetaan tieto suullisesti taikka antamalla viranomaisen luona nähtäväksi ja jäljennettäväksi tai kuunneltavaksi tai antamalla siitä kopio tai tuloste.

(iii) Julkisuuslain 16 §:n 1 momentin mukaan tieto asiakirjan julkisesta sisällöstä on annettava pyydetyllä tavalla, jollei pyynnön noudattaminen asiakirjan kopioinnin vaikeuden tai muun niihin verrattavan syyn vuoksi aiheuta kohtuutonta haittaa virkatoiminnalle.

Formatted: Font: 11.5 pt

(b) paragraph 2

Julkisuuslain 14 §:n 4 momentin ja 37 §:n 2 momentin mukaan asia on käsiteltävä viivytyksettä. Tieto julkisesta asiakirjasta on annettava mahdollisimman pian, kuitenkin viimeistään kahden viikon kuluessa. Jos pyydettyjä asiakirjoja on paljon tai niihin sisältyy salassa pidettäviä osia tai jos asian käsittely näihin rinnastettavasta syystä muutoin vaatii tavanomaista suuremman työmäärän, asia on ratkaistava ja tieto julkisesta asiakirjasta annettava viimeistään kuukauden kuluessa pyynnöstä.

Lisäksi hallintolain (434/2003) 23 §:n mukaan asia on käsiteltävä ilman aiheutonta viivytyksiä. Viranomaisen on esitettävä asianosaiselle tämän pyynnöstä arvio päätöksen antamisajankohdasta sekä vastattava käsittelyn etenemistä koskeviin tiedusteluihin.

(c) paragraph 3 – 4

Julkisuuslain 5 §:ssä määritellään viranomaisen asiakirja. Määritelmän mukaan eräät viranomaisen sisäiset asiakirjat eivät ole laissa tarkoitettuja viranomaisen asiakirjoja. Mikäli taas tietoa pyydetään asiakirjasta, joka ei ole viranomaisen hallussa, julkisuuslain lähtökohtana on hallinnon palveluperiaatteen mukaisesti, että asia siirretään toimivaltaiselle viranomaiselle (julkisuuslain 15 §).

Julkisuuslain 6 ja 7 §:n säännökset koskevat puolestaan sekä viranomaisen laatimien että viranomaiselle toimitettujen asiakirjojen julkiseksi tuloa. Julkisuuslain 9 §:n 2 momentin mukaan tiedon antaminen asiakirjasta, joka ei ole vielä julkinen, on viranomaisen harkinnassa. Harkintaperusteita on rajattu säättämällä, että harkinnassa on otettava huomioon julkisuuslain 17 §:n säännökset. Tietojen antamista ei siten tule rajoittaa ilman asiallista ja laissa säädettyä perustetta enempää kuin suojattavan edun vuoksi on tarpeellista. Lisäksi tietojen pyytäjiä on kohdeltava tasapuolisesti. Julkisuuslain 19 §:n säännökset koskevat viranomaisen tiedonantovelvollisuutta keskeneräisistä asioista. Viranomaisen on mainitun lainkohdan mukaan, jollei salassapitosäännöksistä muuta johdu, pidettävä saatavilla asiakirjoja, joista selviävät tiedot muun ohella valmisteilla olevista, merkittäviä kysymyksiä koskevista suunnitelmista, selvityksistä ja ratkaisuksista.

(i) Sopimuksen 4 kappaleen mukaisiin perusteisiin evätä pyyntö soveltuvat ainakin julkisuuslain 24 §:n 1—6, 9, 10, 14, 15, 17, 19, 20 ja 26 kohta. Lisäksi asiakirjojen salassapito voi perustua erilliseen säätelyyn.

(ii) Julkisuuslain tarkoituksena on toteuttaa avoimuutta ja hyvää tiedonhallintatapaa viranomaisten toiminnassa sekä antaa yksilöille ja yhteisöille mahdollisuus valvoa julkisen vallan ja julkisten varojen käyttöä, muodostaa vapaasti mielipiteensä sekä vaikuttaa julkisen vallan käyttöön ja valvoa oikeuksiaan ja etujaan.

Julkisuuslain 24 §:n 20 kohdan mukaan salaisia asiakirjoja ovat asiakirjat, jotka sisältävät tietoja yksityisestä liike- tai ammattisalaisuudesta, samoin kuin sellaiset asiakirjat, jotka sisältävät tietoja muusta vastaavasta yksityisen elinkeinotoimintaa koskevasta seikasta, jos tiedon antaminen niistä aiheuttaisi elinkeinonharjoittajalle taloudellista vahinkoa, ja kysymys ei ole kuluttajien terveyden tai ympäristön terveellisyys- tai elinkeinonharjoittajan velvollisuuksia ja niiden hoitamista koskevista tiedoista.

Julkisuuslain 17 §:n 2 momentin mukaan asiakirjasalaisuutta koskevia säännöksiä sovellettaessa on otettava huomioon, onko asiakirjan salassapitovelvollisuus riippumaton asiakirjan antamisesta johtuvista tapauskohtaisista vaikutuksista vai määräytyykö julkisuus asiakirjan antamisesta johtuvien haitallisten vaikutusten perusteella vai edellyttääkö julkisuus sitä, ettei tiedon antamisesta ilmeisesti aiheudu haitallisia vaikutuksia.

(d) paragraph 5

Julkisuuslain 15 §:n 1 momentin mukaan pyydetessä viranomaiselta asiakirjaa, jonka toinen viranomainen on laatinut tai joka kuuluu toisen viranomaisen käsiteltävänä olevaan asiaan, viranomainen voi siirtää tiedonsaantia koskevan asian sen viranomaisen ratkaistavaksi, joka on laatinut asiakirjan tai jonka käsiteltäväksi asia kokonaisuudessaan kuuluu.

Deleted: o

Formatted: Font: 11.5 pt

Formatted: Finnish

(e) paragraph 6

Julkisuuslain 10 §:n mukaan kun vain osa asiakirjasta on salassa pidettävä, tieto on annettava asiakirjan julkisesta osasta, jos se on mahdollista niin, ettei salassa pidettävä osa tule tietoon.

(f) paragraph 7

Julkisuuslain 14 §:n 4 momentin mukaan asiat on käsiteltävä viiveettä. Pykälän mukaan tiedon antamisen epääminen on perusteltava ja pyytäjälle on ilmoitettava samalla, miten asia voidaan saattaa viranomaisen ratkaistavaksi. Viranomaisen ratkaisusta voidaan valittaa julkisuuslain 33 §:n mukaisesti määräytyvälle hallintotuomioistuimelle siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Formatted: Finnish

Deleted: soveltuu kappaleeseen

Deleted: ¶

Deleted: että

Deleted: n

Deleted:

(g) paragraph 8

Tietojen toimittamisen yhteydessä perittävistä maksuista säädetään julkisuuslain 34 §:ssä (495/2005). Säännöksen tarkoituksena on se, että maksut eivät muodostu kohtuuttomiksi ja että maksukäytännöt ovat yhteneväiset. Ympäristönsuojelun alalla maksuista määrätään tarkemmin ympäristöministeriön asetuksessa Suomen ympäristökeskuksen maksullisista suoritteista (1240/2003) ja ympäristöministeriön asetuksessa alueellisen ympäristökeskuksen maksullisista suoritteista (1237/2003). Edellä 3 artiklan 3 kappaleen vastauksessa on kerrottu uudesta, 1.1.2008 voimaan astuvasta ohjeesta ympäristöhallinnon tietoaaineistojen julkisuudesta, luovuttamisesta ja hinnoittelusta.

Deleted: Julkisuuslain 34 §:n mukaan tietojen toimittamisen yhteydessä perittävien maksujen osalta

Deleted: sovelletaan valtion maksuperustelakia (150/1992).

Deleted: ¶

Describe any **obstacles encountered** in the implementation of any of the paragraphs of article 4.
Answer:

Provide further information on the **practical application of the provisions on access to information**, e.g. are there any statistics available on the number of requests made, the number of refusals and their reasons?

Answer:

Give relevant web site addresses, if available:

Article 5

List legislative, regulatory and other measures that implement the provisions on the

Formatted: Font: 11.5 pt

collection and dissemination of environmental information in article 5.

Explain how each paragraph of article 5 has been implemented. Describe the transposition of the relevant definitions in article 2 and the non-discrimination requirement in article 3, paragraph 9. Also, and in particular, describe:

- (a) With respect to **paragraph 1**, measures taken to ensure that:
- (i) Public authorities possess and update environmental information;
  - (ii) There is an adequate flow of information to public authorities;
  - (iii) In emergencies, appropriate information is disseminated immediately and without delay;
- (b) With respect to **paragraph 2**, measures taken to ensure that the way in which public authorities make environmental information available to the public is transparent and that environmental information is effectively accessible;
- (c) With respect to **paragraph 3**, measures taken to ensure that environmental information progressively becomes available in electronic databases which are easily accessible to the public through public telecommunications networks;
- (d) With respect to **paragraph 4**, measures taken to publish and disseminate national reports on the state of the environment;
- (e) Measures taken to disseminate the information referred to in **paragraph 5**;
- (f) With respect to **paragraph 6**, measures taken to encourage operators whose activities have a significant impact on the environment to inform the public regularly of the environmental impact of their activities and products;
- (g) Measures taken to publish and provide information as required in **paragraph 7**;
- (h) With respect to **paragraph 8**, measures taken to develop mechanisms with a view to ensuring that sufficient product information is made available to the public;
- (i) With respect to **paragraph 9**, measures taken to establish a nationwide system of pollution inventories or registers.

Answer:

(a) paragraph 1

(i) Ympäristöhallinnosta annetun lain (55/1995) perusteella ympäristöviranomaisten hallussa tulee olla heidän tehtäviensä edellyttämä ympäristöä koskeva ajantasaistettu tieto. Ympäristötiedon seurannan ylin kansallinen vastuu on ympäristöministeriöllä, joka määrittelee ympäristön seurannan tavoitteet ja strategiat ja seuraa niiden toteutumista yhteistyössä muiden ministeriöiden kanssa ja koordinoi valtakunnallisten seurantojen eri osa-alueita. Muut ministeriöt ohjaavat omien alojensa seurantaa. Suomen ympäristökeskuksen tehtävänä on seurata ja arvioida ympäristön tilaa ja kuormitusta, tutkia ympäristössä tapahtuvia muutoksia, kehittää, arvioida ja soveltaa ympäristön suojelua tukevia malleja ja menettelytapoja sekä ylläpitää ja kehittää toimialansa tietojärjestelmiä.

(ii) Ympäristönsuojelulain (86/2000) 27 §:n mukaan alueelliset ympäristökeskukset ja Suomen ympäristökeskus ylläpitävät ympäristönsuojelun tietojärjestelmää, joka sisältää muun muassa tarpeelliset tiedot lain mukaisista luvista ja ilmoituksista. Lain 10 luku sisältää yksityiskohtaisemmat määräykset ilmoitusvelvollisuudesta ja tietojärjestelmään merkitsemisestä.

Deleted: (

(iii) Pelastuslain (468/2003) 43 §:n pelastustoiminnan määritelmään sisältyy väestön varoittaminen yhtenä toimintona. Pelastustoimesta annetun valtioneuvoston asetuksen

(787/2003) 5 §:n mukaan alueen pelastustoimi huolehtii, että alueella on väestön varoittamiseen tarvittava hälytysjärjestelmä. Tietojen luovuttamiseen sovelletaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia, pelastuslakia ja hätäkeskuslakia (157/2000). Vaarallisten aineiden ja kemikaalien teollista käsittelyä ja varastointia koskevat säännökset on annettu kemikaalilain (744/1989) ja räjähdysvaarallisista aineista annetun lain (263/1953) nojalla annetussa asetuksessa vaarallisten kemikaalien teollisesta käsittelystä ja varastoinnista (59/1999). Asetuksen 26 §:n mukaan toiminnanharjoittajan tulee asettaa tuotantolaitosta koskeva turvallisuusselvitys ja siihen liittyvä vaarallisten kemikaalien luettelo yleisön nähtäväksi. Asetuksen 29 §:ssä säädetään toiminnanharjoittajan tiedottamisvelvollisuudesta.

Formatted: Font: 11.5 pt

(b) paragraph 2

Julkisuuslain (621/1999) 5 luku ja asetuksen (1030/1999) 1 luku sisältävät hyvää tiedonhallintatapaa ja sen toteuttamista koskevat säännökset. Lain 34 §:n mukaan tutustuminen 2 kappaleessa tarkoitettuihin tietoihin on maksutonta.

Formatted: Font: 11.5 pt

(c) paragraph 3

Suomen ympäristöhallinnon www-sivuilla on saatavilla sähköisessä muodossa Suomen ympäristön tilaa koskevia tietoja. Sivulla on saatavilla sähköisessä muodossa myös ympäristösäädöksiä sekä ympäristöä koskevia toimintaohjelmia ja suunnitelmia. Lisäksi oikeusministeriön ylläpitämässä valtion säädöstietopankissa on saatavissa sähköisessä muodossa Suomen säädöskokoelman säädökset. Suomen tekemät ympäristösopimukset ovat myös saatavilla valtion säädöstietopankissa. Niihin on linkit myös ympäristöhallinnon www-sivuilta. Lisäksi oikeusministeriön kotisivuilla on Århusin sopimuksen täytönpanoon liittyviä hyödyllisiä tietoja (www-sivut on lueteltu jäljempänä).

Deleted: ,

Deleted: ja ohjelmia

Deleted: .

(d) paragraph 4

Formatted: Font: 11.5 pt

Suomessa on julkaistu laajoja ympäristön tilaa koskevia kertomuksia, ja vuonna 2000 "Suomen Luonto CD-Facta: kertomus ympäristön tilasta". Vuosittain julkaistaan myös valtion talousarvioesityksen yhteydessä Luonnonvarat ja ympäristö -katsaus, joka laaditaan yhteistyössä tilastokeskuksen ja ympäristöministeriön kanssa. Tämä on saatavissa englanniksi tilastokeskuksen www-sivuilla. Samoin vuosittain julkaistaan ympäristön tilaa koskevia osioita "Ympäristö" -lehden katsauksissa.

Deleted: empia

Deleted: Vuonna 1992 julkaistiin "Ympäristön tila Suomessa" -kirja. Tämän jälkeen vuonna 1996 julkaistiin "Suomen ympäristön tila" -kirja

Deleted: Lisäksi

Deleted: v

Deleted: -

Jatkossa ympäristön tilan kertomuksia on tarkoitusta julkaista säännöllisesti myös alueellisesta näkökulmasta.

Formatted: Font: 11.5 pt

Lisäksi tilastokeskus julkaisee vuosittain ympäristötilastoa. Suomen kestävän kehityksen indikaattoreita koskeva selvitys julkaistiin vuonna 2000.

Deleted: YM:n alueellisille ympäristökeskuksille 1.6.2007 antaman ohjeen mukaan (YM23/400/2004)

(e) paragraph 5

Sopimusmääräys soveltuu Suomen säädöskokoelmasta annettuun lakiin (188/2000). Lain mukaan säädöskokoelmassa julkaistaan säädöksiä. Kokoelmassa on erillinen osa (sopimussarja) valtiosopimusten ja Suomen kansainvälisten velvoitteiden julkaisemista varten. Säädöskokoelmassa julkaistaan myös lait sekä tasavallan presidentin, valtioneuvoston ja ministeriön asetukset. Merkitykseltään vähäiset ministeriön asetukset julkaistaan ministeriön

määräyskokoelmassa. Valtion muiden viranomaisten määräykset, joilla tarkoitetaan viranomaisen antamia oikeussääntöjä, julkaistaan asianomaisen viranomaisen määräyskokoelmassa, minkä lisäksi tai sijasta viranomaisen määräys voidaan julkaista myös säädöskokoelmassa. Määräyskokoelmista säädetään laissa ministeriöiden ja valtion viranomaisten määräyskokoelmista (189/2000). Määräyskokoelmassa julkaistuja ministeriön asetuksia ja valtion muun keskushallintoviranomaisen määräyksiä pidetään tietoverkossa maksutta yleisön saatavilla. Lisäksi ympäristöhallinnosta annetun lain mukaan ympäristöhallinnon tehtävänä on tuottaa ja jakaa ympäristöä koskevaa tietoa.

(f) paragraph 6

Teollisuuden ympäristönsuojelussa on Suomessa 1990-luvulla otettu käyttöön vapaaehtoisia ympäristöhallintajärjestelmiä. Järjestelmiin liittyy myös tiedottamistehtäviä. Kaikkien organisaatioiden on ollut mahdollista soveltaa maailmanlaajuisia ISO 14001 -ympäristöjärjestelmää vuodesta 1996 lähtien. Lisäksi käytössä on myös EU:n vapaaehtoinen ympäristöasioiden hallinta- ja auditointijärjestelmä EMAS. Vuoden 2006 lopussa Suomessa oli 991 ISO 14001 -sertifioitua ja 42 EMAS -rekisteröityä yritystä.

Deleted: laajemmassa

Deleted: määrin

Deleted: 5

Deleted: teollisuusyritysten

Deleted: Marraskuussa 2003

Deleted: s

Deleted: alaisyrittäjillä

Deleted: 1059

Deleted: kaattia

Deleted: 39

Deleted: -

Deleted: sertifikaattia

Formatted: Font: 11.5 pt, Finnish

(g) paragraph 7

Ympäristöhallinto tuottaa ja jakaa kappaleen a—c kohdassa mainittua tietoa. Esimerkiksi ympäristöministeriön kotisivuilla on erillinen tietokanta ympäristöpalveluista.

(h) paragraph 8

Pohjoismainen ympäristömerkkintä, eli niin sanottu joutsenmerkki perustettiin vuonna 1989 Pohjoismaisen ministerineuvoston toimesta. Sen tavoitteena on opastaa kuluttajia valitsemaan tiettyjen tuoteryhmien valikoimista ympäristöä vähiten kuormittavia vaihtoehtoja. Samalla se pyrkii edesauttamaan tuotekehitystä ympäristöä säästävään suuntaan. Euroopan unionin ympäristömerkkintä, eli niin sanottu ekotuotemerkki tai ”eurokukka”, perustuu EU:n neuvoston asetukseen (ETY) N:o 880/92 yhteisön ekotuotemerkin myöntämisyjärjestelmästä, joka on korvattu uudella asetuksella (EY) N:o 1980/2000. Järjestelmän tavoitteet ovat samankaltaiset kuin pohjoismaisen merkkintäjärjestelmän.

Euroopan energiamerkin tarkoituksena on informoida kuluttajia laitteiden energiatehokkuudesta. Merkki perustuu 22.9.1992 hyväksytyyn neuvoston direktiiviin 92/75/ETY. Komission 16.4.1997 hyväksytty direktiivi sisältää tarkempia määräyksiä astianpesukoneiden energiamerkinnästä. Merkki on pakollinen kylmälaitteissa, pesukoneissa, kuivausrummuissa ja astianpesukoneissa. Komission direktiivi on pantu täytäntöön Suomessa laitteiden energiatehokkuudesta annetulla lailla (1241/1997).

Virallisten merkkien lisäksi, ympäristömerkkintöjä voi sisältyä myös muihin tuotteisiin. Tällaisia merkkejä ovat esimerkiksi ”luomu”, EU alkuperämerkki ja ”reilun kaupan” merkki.

(i) paragraph 9

Ympäristönsuojelulain (86/2000) 27 §:n mukaan alueelliset ympäristökeskukset ja Suomen

ympäristökeskus ylläpitävät ympäristönsuojelun tietojärjestelmää, joka sisältää tarpeelliset tiedot lain mukaisista luvista ja ilmoituksista, lupiin liittyvistä raporteista ja tarkkailusta, jätelain mukaiseen jätetiedostoon merkittävistä seikoista sekä lain täytäntöönpanoon liittyvistä ympäristön tilan seurannasta ja tutkimisesta.

Kiovassa 21-23.5.2003 pidetyssä Euroopan ympäristö ministerikokouksessa hyväksyttiin Århusin sopimukseen liittyvä pöytäkirja epäpuhtauksien päästöjä ja niiden siirtoja koskevista rekistereistä. Suomi allekirjoitti pöytäkirjan yhdessä Euroopan yhteisön ja 35 muun valtion kanssa. Pöytäkirja sisältää lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä ja sitä koskeva hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle vuonna 2008.

Deleted: päivänä toukokuuta

Deleted: -

Deleted: annetaan

Deleted: erikseen

Formatted: Finnish

Describe any **obstacles encountered** in the implementation of any of the paragraphs of article 5.
Answer:

Provide further information on the practical application of the provisions on the collection and dissemination of environmental information in article 5, e.g. are there any statistics available on the information published?

Answer:

Ympäristölupavirastot merkitsevät tietoa virastossa käsiteltävistä asioista diaarin ja päätösrekisterin sisältävänä tietojärjestelmänä toimivaan AHJO:oon. Ympäristölupavirastot saavat ympäristötietoa myös ympäristöhallinnon muista tietojärjestelmistä, kiinteistörekisterijärjestelmästä sekä eräistä muista tietokannoista. Ympäristökeskusten kannanotto pyydetään lähes kaikissa hakemusasioissa.

Formatted: Left

Ympäristön kannalta merkityksellistä tietoa sisältyy usein erilaisiin ympäristöä tai luontoa koskeviin tarkkailutuloksiin, jotka luvan hakija on velvollinen toimittamaan hakemusasiakirjoihin. Vaaratilanteissa toiminnanharjoittajille on määrätty velvollisuus informoida yleisöä ja valvovia viranomaisia.

Formatted: Finnish

Give relevant web site addresses, if available:

Suomen ympäristöhallinnon www-sivu: <http://www.environment.fi/>
Valtion säädöstietopankin www-sivu: <http://www.finlex.fi/>
Oikeusministeriön www-sivu: <http://www.om.fi/>
Tilastokeskuksen kotisivu: http://www.stat.fi/tk/tt/ymparisto_en.html
Lisätietoja Suomen ympäristöindikaattoreista on saatavilla Suomen ympäristöhallinnon kotisivuilta: <http://www.ymparisto.fi/default.asp?node=12282&lan=EN>:
Lisätietoja ympäristöasioiden hallinta- ja auditointijärjestelmä EMAS:ista on saatavilla ympäristöhallinnon kotisivuilta: <http://www.ymparisto.fi/default.asp?contentid=70623&lan=EN>
Lisätietoja ympäristömerkinnästä on saatavilla ympäristöhallinnon kotisivuilta: <http://www.ymparisto.fi/default.asp?node=7318&lan=EN>

Article 6

List legislative, regulatory and other measures that implement the provisions on public

participation in decisions on specific activities in article 6.

Explain how each paragraph of article 6 has been implemented. Describe the transposition of the relevant definitions in article 2 and the non-discrimination requirement in article 3, paragraph 9. Also, and in particular, describe:

- (a) With respect to **paragraph 1**, measures taken to ensure that:
  - (i) The provisions of article 6 are applied with respect to decisions on whether to permit proposed activities listed in annex I to the Convention;
  - (ii) The provisions of article 6 are applied to decisions on proposed activities not listed in annex I which may have a significant effect on the environment;
- (b) Measures taken to ensure that the public concerned is informed, early in an environmental decision-making procedure, and in an adequate, timely and effective manner, of the matters referred to in **paragraph 2**;
- (c) Measures taken to ensure that the time frames of the public participation procedures respect the requirements of **paragraph 3**;
- (d) With respect to **paragraph 4**, measures taken to ensure that there is early public participation;
- (e) With respect to **paragraph 5**, measures taken to encourage prospective applicants to identify the public concerned, to enter into discussions, and to provide information regarding the objectives of their application before applying for a permit;
- (f) With respect to **paragraph 6**, measures taken to ensure that:
  - (i) The competent public authorities give the public concerned all information relevant to the decision-making referred to in article 6 that is available at the time of the public participation procedure;
  - (ii) In particular, the competent authorities give to the public concerned the information listed in this paragraph;
- (g) With respect to **paragraph 7**, measures taken to ensure that procedures for public participation allow the public to submit comments, information, analyses or opinions that it considers relevant to the proposed activity;
- (h) With respect to **paragraph 8**, measures taken to ensure that in a decision due account is taken of the outcome of the public participation;
- (i) With respect to **paragraph 9**, measures taken to ensure that the public is promptly informed of a decision in accordance with the appropriate procedures;
- (j) With respect to **paragraph 10**, measures taken to ensure that when a public authority reconsiders or updates the operating conditions for an activity referred to in paragraph 1, the provisions of paragraphs 2 to 9 are applied making the necessary changes, and where appropriate;
- (k) With respect to **paragraph 11**, measures taken to apply the provisions of article 6 to decisions on whether to permit the deliberate release of genetically modified organisms into the environment.

Answer:

(a) paragraph 1

Artiklan 1 kappaleen määräykset on otettu huomioon laissa ympäristövaikutusten arvioinnista (468/1994), ympäristönsuojelulaissa (86/2000) ja –asetuksessa (169/2000), maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999) sekä eräissä muissa erityislaeissa.

(i) Hankeluettelo on Suomessa pantu täytäntöön erityisesti ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetulla lailla (468/1994) ja asetuksella (286/1999) sekä ympäristönsuojelulailla (286/1999) ja –asetuksella (169/2000). Ympäristönsuojelulainsäädännön lisäksi hankeluetteloon soveltuvat myös muut säädökset. Vesilain 2, 4, 9 ja 17 luvun säännökset kattavat osan [Århusin sopimuksen 1](#) liitteen hankkeista. Lisäksi eräiden ympäristön käyttöön vaikuttavien hankkeiden lunastusluvasta on säädetty erillisessä laissa (768/2004).

(ii) Suomen lainsäädäntö mahdollistaa yleisön osallistumisen myös hankkeisiin, joita ei lueteltu [Århusin sopimuksen](#) liitteessä 1. Esimerkiksi ympäristönsuojeluasetuksen hankeluettelo on laajempi kuin sopimuksen 1 liitteen mukainen luettelo.

(b) paragraph 2

Ympäristönsuojelulain 37 §:n ja ympäristönsuojeluasetuksen 16 §:n säännökset vastaavat artiklan 2 kappaleen määräyksiä. Ympäristöä koskeva lupa- ja muu päätöksentekomenettely edellyttää, että ennen asian ratkaisemista varataan asianosaisille ja muille mahdollisuus esittää vastineensa hakemusiakirjoista. Tällaisista kuulemismenettelyistä säädetään myös [eräissä](#) muissa ympäristön käyttöön liittyvissä laeissa ([768/2004, muutettu 111/2007](#)). [Lain säännöksiä on tarkoitus edelleen kehittää.](#)

(c) – (e) paragraphs 3 –5

Kappaleiden 3-5 määräykset on otettu huomioon laissa ympäristövaikutusten arvioinnista (468/1994), ympäristönsuojelulaissa (86/2000) ja –asetuksessa (169/2000), maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999) sekä eräissä muissa erityislaeissa

(f) – (g) paragraphs 6 – 7

Hallintolain (434/2003) 34 §:n samoin kuin erityislakienkin perusteella asianosaiselle on ennen asian ratkaisemisesta varattava tilaisuus lausua mielipiteensä asiasta sekä antaa selityksensä sellaisista vaatimuksista ja selityksistä, jotka saattavat vaikuttaa asian ratkaisuun.

(h) – (j) paragraphs 8 – 10

Artiklan 8—10 kappaleen määräyksiä vastaavat ympäristönsuojelulainsäädännön osalta ympäristönsuojelulain 41, 54 ja 58 §. Artiklan mainitut kappaleet eivät muutoinkaan edellytä lainsäädäntötoimia, vaikka viranomaisen mahdollisuuksista ottaa luvanvaraisen toiminnan jatkamisedellytykset uudelleen harkintaansa ei säädetä kovin kattavasti muualla kuin ympäristönsuojelulaissa ja vesilaissa.

(k) paragraph 11

Yleisön kuulemista koskevat säännökset sisältyvät geenitekniikkalakiin (377/1995). Geenitekniikan lautakunnan on kuultava [yleisöä tutkimus- ja kehittämiskokeista ja kenttäkokeista geenitekniikka](#)lain 36b §:n mukaan. Mikäli kyse on GMO -tuotteiden markkinoille päästämisestä EY:n komissio huolehtii yleisön kuulemisesta [muuntogeenisten organismien ympäristöön päästämistä koskevan](#) direktiivin 2001/18/EY [tai yhteisön muuntogeenisiä elintarvikkeita ja –rehuja koskevan asetuksen](#) (EY N:o 1829/2003) mukaisesti.

Deleted: , muutettu lailla 847/2004.

Formatted: Not Highlight

Deleted: C

Suomen ja Euroopan yhteisön lainsäädännöt kattavat Århusin yleissopimuksen toisen sopimuspuolten kokouksen Almatyssa vuonna 2005 hyväksymät muutokset, joilla täsmennetään yleisön kuulemismenettelyä päätettäessä muuntogeenisten organismien ympäristöön päästämisestä (päätös II/1). Suomen on tarkoitus saattaa sopimusmuutos voimaan oman toimivaltansa osalta vuonna 2008.

Describe any **obstacles encountered** in the implementation of any of the paragraphs of article 6.

Answer:

Provide further information on the practical application of the provisions on public participation in decisions on specific activities in article 6, e.g. are there any statistics or other information available on public participation in decisions on specific activities or on decisions not to apply the provisions of this article to proposed activities serving national defence purposes.

Answer:

Give relevant web site addresses, if available:

Lisätietoja ympäristövaikutusten arvioinnista samoin kuin epäviralliset käännökset ympäristövaikutusten arviointilaista ja –asetuksesta on saatavilla ympäristöhallinnon kotisivuilta: <http://www.ymparisto.fi/default.asp?node=8845&lan=en>

Deleted: u

Article 7

List the appropriate practical and/or other provisions made for the public to participate during the preparation of plans and programmes relating to the environment. Describe the transposition of the relevant definitions in article 2 and the non-discrimination requirement in article 3, paragraph 9.

Answer:

Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (468/1994) 24 §:n mukaan ympäristövaikutukset on selvitettävä ja arvioitava riittävässä määrin valmisteltaessa sellaisia suunnitelmia ja ohjelmia, joiden toteuttamisella saattaa olla merkittäviä ympäristövaikutuksia. Mainitun pykälän valtuutuksen nojalla ympäristöministeriö on antanut 15.9.1998 ohjeet suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista (ohjeet löytyvät alla mainitulta www-sivulta). Ohjeissa on erikseen tarkasteltu kansalaisten osallistumisen järjestämistä osana ympäristövaikutusten arvioinnin toteuttamista.

Deleted: päivänä syyskuuta

Deleted: s

Deleted: Ohjeet on tarkoitettu käytettäväksi erilaisten suunnitelmien ja ohjeiden valmistelussa.

Hallintolain 41 §:ssä säädetään vaikutusmahdollisuuksien varaamisesta sellaisissa hankkeissa, jotka vaikuttavat huomattavalla tavalla esimerkiksi henkilöiden elinympäristöön tai työolosuhteisiin. Käytännössä tämä ennakkokuuleminen voi tulla kysymykseen sellaisissa hankkeissa, joihin ei sovelleta ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annettua lakia.

Deleted: Tietyissä tilanteissa ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 24 §:n ja sen nojalla annettujen ohjeiden lisäksi asian vireilläolosta on ilmoitettava julkisesti hallintomenettelylain 13 §:n perusteella. Vastaavat säännökset sisältyvät hallintolain /434/2003) 41 §:ään. ¶

EY:n direktiivi suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista (2001/42/EY) säätelee suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arviointia. Direktiivi toteutetaan Suomessa lailla viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista, joka tuli voimaan 1.6.2005 (200/2005). Tämä ns. SOVA-laki mahdollistaa ympäristönäkökohtien ottamisen huomioon jo suunnitelmien ja ohjelmien valmistelun alkuvaiheessa. Se lisää tiedonsaantia viranomaisten suunnitelmista ja mahdollisuuksia osallistua niiden valmisteluun. SOVA-lain mukaan tietyistä suunnitelmista ja ohjelmista tehdään ympäristövaikutusten arviointi.

Formatted: Font: 11.5 pt

Deleted: aiempaa paremmin

Explain what opportunities there are for public participation in the preparation of policies relating to the environment.

Answer:

Describe any obstacles encountered in the implementation of article 7.

Answer:

Provide further information on the practical application of the provisions on public participation in decisions on specific activities in article 7.

Answer:

Give relevant web site addresses, if available:

Ohjeet suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista on saatavilla Suomen ympäristöhallinnon kotisivuilta <http://www.ymparisto.fi/default.asp?contentid=86101&lan=EN> :

Article 8

Describe what efforts are made to promote effective public participation during the preparation by public authorities of executive regulations and other generally applicable legally binding rules that may have a significant effect on the environment. To the extent appropriate, describe the transposition of the relevant definitions in article 2 and the nondiscrimination requirement in article 3, paragraph 9.

Answer:

Valtioneuvosto on tehnyt 30.5.1996 periaatepäätöksen valtioneuvoston lainvalmistelun kehittämisohjelmaksi, joka koskee soveltuvin osin myös lakia alemmanasteisten säädösten valmistelua. Ohjelmassa on edellytetty, että valmistelussa huolehditaan riittävästä ja asianmukaisesta laajasta kuulemisesta.

Pääministeri Matti Vanhanen asettama työryhmä sai elokuussa 2006 valmiiksi "paremman sääntelyn toimintaohjelman", joka sisältää oikeusjärjestyksen kehittämisen säädöspoliittiset periaatteet ja linjaukset sekä lainvalmisteluprosessissa noudatettavat periaatteet ottaen huomioon erityisesti yritysten toimintakyvyn ja kansalaisten toimintamahdollisuuksien turvaamisen sekä

Deleted: ¶
Hallituksen esitys suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arviointia koskevaiksi laiksi annettiin marraskuussa 2004. Lain on tarkoitus tulla voimaan keväällä 2005. Esitys liittyy Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviin tiettyjen suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista ja vuoden 2003 ECE:n pöytäkirjaan strategisesta ympäristöarvioinnista. Ehdotettu lainsäädäntö sisältää erilliset säännökset kansalaisten kuulemisesta sellaisten suunnitelmien ja ohjelmien osalta, joilla voi olla merkittäviä ympäristövaikutuksia.¶

Formatted: Finnish

Deleted: päivänä toukokuuta

Deleted: ¶

Formatted: Font: 11.5 pt

Deleted: huhtikuussa 2005 hankkeen paremman sääntelyn toimintaohjelman laatimiseksi. E

Formatted: Font: Not Italic

Deleted: stumut

Formatted: Font: Not Italic

Formatted: Font: Not Italic

menetelmät voimassa olevan lainsäädännön laadun ja toimivuuden jatkuvalle arvioinnille. Periaatteet ovat sovellettavissa myös alemmanasteisten normien valmisteluun. Paremman sääntelyn toimintaohjelmassa edellytetään muun muassa, että sidosryhmien osallistuminen ja vaikutusmahdollisuudet säädösvalmisteluun turvataan. Ohjelmassa korostetaan muutoinkin huolellista valmistelua sekä vaihtoehtojen ja vaikutusten arviointia.

Pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen hallitusohjelmassa (2007-) on sitouduttu toteuttamaan paremman sääntelyn toimintaohjelmassa esitetyt toimenpiteet lainsäädännön laadun parantamiseksi. Oikeusministeriön asettama työryhmä laati keväällä 2007 uudet, yhtenäiset ohjeet säädösten vaikutusten arvioinnista. Ohjeet kattavat taloudellisten vaikutusten, viranomaisvaikutusten, ympäristövaikutusten ja muiden yhteiskunnallisten vaikutusten arvioinnin (oikeusministeriön työryhmämietintö 2007:5).

Ohjeita täydentämään työryhmä on ehdottanut perustettavaksi vaikutusarvioinnin sähköisen tietopankin, johon sisällytettäisiin lisätietoja muun muassa vaikutusarvioinnin menetelmistä ja tiedonlähteistä sekä esimerkkejä vaikutusten arvioinneista. Lisäksi työryhmä on ehdottanut vaikutusarvioinnin tuki- ja seurantakeinojen tehostamista sekä uusien ohjeiden soveltamista tukevaa vaikutusten arviointikoulutuksen järjestämistä.

Deleted:

Formatted: Finnish

Describe any *obstacles encountered* in the implementation of article 8.

Answer:

Provide further information on the practical application of the provisions on public participation in the field covered by article 8.

Answer:

Give relevant web site addresses, if available:

Article 9

List legislative, regulatory and other measures that implement the provisions on access to justice in article 9.

Explain how each paragraph of article 9 has been implemented. Describe the transposition of the relevant definitions in article 2 and the non-discrimination requirement in article 3, paragraph 9. Also, and in particular, describe:

(a) With respect to **paragraph 1**, measures taken to ensure that:

- (i) Any person who considers that his or her request for information under article 4 has not been dealt with in accordance with the provisions of that article has access to a review procedure before a court of law or another independent and impartial body established by law;
- (ii) Where there is provision for such a review by a court of law, such a person also has access to an expeditious procedure established by law that is free of charge or inexpensive for reconsideration by a public authority or review by an independent and impartial body other than a court of law;
- (iii) Final decisions under this paragraph are binding on the public authority

holding the information, and that reasons are stated in writing, at least where access to information is refused;

*(b) Measures taken to ensure that within the framework of national legislation, members of the public concerned meeting the criteria set out in **paragraph 2** have access to a review procedure before a court of law and/or another independent and impartial body established by law, to challenge the substantive and procedural legality of any decision, act or omission subject to the provisions of article 6;*

*(c) With respect to **paragraph 3**, measures taken to ensure that where they meet the criteria, if any, laid down in national law, members of the public have access to administrative or judicial procedures to challenge acts and omissions by private persons and public authorities which contravene provisions of national law relating to the environment;*

*(d) With respect to **paragraph 4**, measures taken to ensure that:*

(i) The procedures referred to in paragraphs 1, 2 and 3 provide adequate and effective remedies;

(ii) Such procedures otherwise meet the requirements of this paragraph;

*(e) With respect to **paragraph 5**, measures taken to ensure that information is provided to the public on access to administrative and judicial review.*

Answer:

Sopimuksen 9 artiklan osalta voidaan yleisesti todeta, että Århusin sopimusta sovelletaan Suomessa kuten muutakin voimassa olevaa lainsäädäntöä ja tuomioistuinkäytännössä sopimuksen määräyksiä käytetään myös ratkaisujen perusteluissa. Tarve suoraan soveltamiseen on kuitenkin vähäinen, koska sopimuksen määräykset on otettu kattavasti huomioon muussa lainsäädännössä.

Formatted: Font: 11.5 pt

Suomen oikeussuojajärjestelmä on laadultaan sellainen, että muutoksenhakutuomioistuin voi paitsi kumota viranomaisen päätöksen myös muuttaa sitä. Kysymys ei siten ole kassaatiomenettelystä.

Oikaisuvaatimusmenettelyssä ja asiaa uudestaan käsiteltäessä ratkaisijan esteellisyyteen sovelletaan hallintolain esteellisyyssäännöksiä, jotka eivät sinänsä estä samojen henkilöiden osallistumista asian uudelleen käsittelyyn. Esteellisyysperuste voi lain mukaan syntyä kuitenkin uudelleenkäsitelytilanteessa, jos luottamus henkilön puolueettomuuteen vaarantuu sellaisesta erityisestä syystä, joka rinnastuu vakavuudeltaan hallintolaissa muutoin säädettyihin esteellisyyssperusteisiin.

Deleted: en

Deleted: siinä tapauksessa, että

(a) paragraph 1

(i) Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 33 §:n mukaan viranomaisen laissa tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Muutoksenhakumahdollisuudet kattavat sekä viranomaisen ratkaisut että sellaiset ratkaisut, jotka tekee yksityisoikeudellinen yhteisö tai muu toimija, jolle on uskottu lainsäädännön nojalla julkinen tehtävä, johon liittyy julkisen vallan käyttöä. Hallintopäätöksillä, joilla asianosaisen vaatimus on hylätty, ei ole res judicata vaikutusta. Mainitusta syystä uutta pyyntöä ei voida jättää tutkimatta tai ratkaisematta. Asianosaisen pyynnöllä voi olla ratkaisevasti paremmat menestymismahdollisuudet uudella kerralla esimerkiksi sen vuoksi, että asianosainen osaa esittää pyynnölleen soveltuvammat perustelut.

Jos päätös perustuu selvästi virheelliseen tai puutteelliseen selvitykseen taikka ilmeiseen väärän lain soveltamiseen taikka päätöstä tehtäessä on tapahtunut menettelyvirhe, viranomaisen voi poistaa virheellisen päätöksensä ja ratkaista asian uudelleen hallintolain (434/2003) 50 §:n mukaan.

(ii) Hallintolainkäyttölain (586/1996) 74 §:n 1 momentin mukaan asianosainen on velvollinen korvaamaan toisen asianosaisen oikeudenkäyntikulut kokonaan tai osaksi, jos erityisesti asiassa annettu ratkaisu huomioon ottaen on kohtuutonta, että tämä joutuu pitämään oikeudenkäyntikulut vahinkonaan. Harkittaessa julkisen asianosaisen korvausvelvollisuutta on 2 momentin otettava erityisesti huomioon, onko oikeudenkäynti aiheutunut viranomaisen virheestä. Yksityistä asianosaista ei 3 momentin mukaan saa velvoittaa korvaamaan julkisen asianosaisen oikeudenkäyntikuluja, ellei yksityinen asianosainen ole esittänyt ilmeisen perusteetonta vaatimusta.

(iii) Asiakirja- tai tietopyynnöstä kieltäytyvän virkamiehen on ilmoitettava tiedon pyytäjälle kieltäytymisen syy viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetun lain 14 §:n 3 momentissa säädettyllä tavalla. Tämän jälkeen asia voidaan saattaa viranomaisessa uudestaan käsiteltäväksi. Mikäli viranomaisen hylkää pyynnön uudestaan, tämä ratkaisu on perusteltava siten kuin hallintolain 45 §:ssä säädetään eli ilmoitettava, mitkä seikat ja selvitykset ovat vaikuttaneet viranomaisen ratkaisuun sekä mainittava sovelletut lainkohdat.

Formatted: Font: 11.5 pt

Deleted:

Formatted: Font: 11.5 pt, Finnish

(b) paragraph 2

Suomen lainsäädäntö täytti jo entuudestaan pitkälti kappaleen vaatimukset. Uusia säännöksiä hyväksyttiin ratifiointimenettelyn yhteydessä niillä aloilla, joilla vaatimukset eivät olleet riittäviä. Ydinenergialakiin (990/1987) tehtiin muutos (769/2004, voimaansaattamisasetus 868/2004). Lisäksi hyväksyttiin laki eräiden ympäristön käyttöön vaikuttavien hankkeiden lunastusluvasta (768/2004, voimaansaattamisasetus 867/2004).

Ympäristönsuojelulain mukaan muutosta lupa- ja valvontaviranomaisen päätökseen haetaan valittamalla Vaasan hallinto-oikeudelta. Vaasan hallinto-oikeuden päätöksestä voidaan valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Ympäristönsuojelulain 97 §:n mukaan valitusoikeus on asianosaisilla, toiminnan sijaintikunnalla ja sillä kunnalla, jonka alueella vaikutukset ilmenevät, alueellisella ympäristökeskuksella ja vaikutusalueen kunnan ympäristönsuojeluviranomaisella sekä muulla yleistä etua valvovalla viranomaisella. Valitusoikeus on myös rekisteröidyllä yhteisöllä tai säätiöllä, jonka tarkoituksena on ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun taikka asuin ympäristön viihtyisyyden edistäminen ja jonka toiminta-alueella kysymyksessä olevat ympäristövaikutukset ilmenevät. Vastavaanlaajuinen valitusoikeus määritellään vesilaissa (2647/1961).

Luonnonsuojelulain 61 §:n mukaan valitusoikeus on niillä, joiden oikeutta tai etua asia saattaa koskea. Muissa kuin korvausta koskevissa asioissa valitusoikeus on myös asianomaisella kunnalla ja eräitä poikkeuksia lukuun ottamatta sellaisella rekisteröidyllä paikallisella tai alueellisella yhteisöllä, jonka tarkoituksena on luonnon- tai ympäristönsuojelun edistäminen. Luonnonsuojelunohjelman hyväksymistä koskevasta valtioneuvoston päätöksestä on valitusoikeus myös mainitunlaisella valtakunnallisella yhteisöllä ja maanomistajien etua

Deleted: Viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetun lain 14 §:n 3 momentin mukaan siinä tapauksessa, että virkamies kieltäytyy antamasta pyydettyä tietoa, hänen on annettava tieto siitä, että asia voidaan saattaa viranomaisen ratkaistavaksi. Hallintolainkäyttölain (586/1996) 53 §:n mukaan päätös on perusteltava. Perusteluista on ilmentävä, mitkä seikat ja selvitykset ovat vaikuttaneet ratkaisuun ja millä oikeudellisella perusteella siihen on päädytty.

valvovalla valtakunnallisella yhteisöllä. Maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999, [muutettu 1141/2006](#)) kaavavalitukset perustuvat kunnallisvalitukseen (kuntalain 365/1995, 92 §), jota on laajennettu koskemaan myös rekisteröityjen paikallisten tai alueellisten yhteisöjen valitusoikeutta niiden toimialaan kuuluvissa asioissa yhteisöjen toimialueilla. Järjestöillä on valitusoikeus myös maankäyttö- ja rakennuslain mukaisista poikkeamispäätöksistä ja suunnittelutarveratkaisuista.

Formatted: Font: 11.5 pt

Deleted: (

[Maa-aineslain \(555/1981, muutettu 468/2005\) 20 §:n mukaan lain nojalla annettuun ottamislupaa koskevaan lupaviranomaisen päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Valitusoikeuden ja muutoksenhaun osalta noudatetaan, mitä kuntalaissa säädetään. Lisäksi valitusoikeus on alueellisella ympäristökeskuksella ja hankkeen tarkoittamalla alueella toimivalla sellaisella rekisteröidyllä yhdistyksellä tai säätiöllä, jonka tarkoituksena on ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun taikka asuin ympäristön viihtyisyyden edistäminen.](#)

(c) paragraph 3

Ympäristönsuojelulain mainitun pykälän mukaan luonnollisten henkilöiden ja järjestöjen vireillepano-oikeus voi koskea maaperän tai pohjaveden puhdistamistarpeen ja pilaantumisen laajuuden selvittämistä sekä velvoitetta tällaiseen puhdistamistoimeen ryhtymiseen (77 ja 79 §). Vireillepano-oikeus koskee myös ympäristönsuojelulaissa tarkemmin määriteltyä rikkomuksen tai laiminlyönnin oikaisemista (84 §), pilaantumisen ehkäisemiseksi tarpeellisen määräyksen antamista (85 §) sekä ympäristöä pilaavan toiminnan keskeyttämistä (86 §). [Luonnonsuojelulain 57 § sisältää vireillepano-oikeuden lain rikkomista vastaan. Myös jätelaki \(1072/1993\) sisältää vireillepano-oikeuden.](#) Luonnollisten henkilöiden ja järjestöjen vireillepano-oikeus on toissijainen suhteessa valvontaviranomaisen omaan vireillepano-oikeuteen.

Perustuslain 108 ja 109 §:n mukaan valtioneuvoston oikeuskanslerin ja eduskunnan oikeusasiamiehen tehtävänä on valvoa, että tuomioistuimet ja muut viranomaiset, julkisyhteisön työntekijät ja virkamiehet ja muutkin julkista tehtävää hoitaessaan noudattavat lakia ja täyttävät velvollisuutensa. Tehtäviään hoitaessaan ylimmät laillisuusvalvojat valvovat perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutumista. Tarkemmin valtioneuvoston oikeuskanslerin tehtävistä säädetään lailla (193/2000). Eduskunnan oikeusasiamiehen tehtävistä säädetään tarkemmin eduskunnan oikeusasiamiehestä annetussa laissa (197/2002). Ylimmille laillisuusvalvojille voi kantelun tehdä jokainen, joka katsoo valvottavan tehtävää hoitaessaan menetelleen lainvastaisesti tai jättäneen velvollisuutensa täyttämättä.

Lisäksi hallintolain ([434/2003](#)) 50 §:n mukaan siinä tapauksessa, että päätös perustuu selvästi virheelliseen tai puutteelliseen selvitykseen taikka ilmeisen väärään lain soveltamiseen taikka päätöstä tapahtuessa on tapahtunut menettelyvirhe, viranomainen voi poistaa virheellisen päätöksensä ja ratkaista asian uudelleen.

Deleted: /

(d) paragraph 4

Oikeusapulain (257/2002) mukaiseen oikeusapuun kuuluu 1 §:n mukaan oikeudellinen neuvonta, tarpeelliset toimenpiteet sekä avustaminen tuomioistuimissa ja muussa viranomaisessa sekä vapautus eräistä asian käsittelyyn liittyvistä menoista. Oikeusavun myöntäminen vapauttaa edun saajan velvollisuudesta suorittaa kokonaan tai osittain palkkiota ja korvausta avustajalle, palkkiota ja korvausta tarvitsemastaan tulkkaus- ja käännösavusta sekä käsittelymaksua, toimituskirjamaksua ja erillisten kustannusten korvausta pääasiasia käsittelevässä viranomaisessa

ja vastaavia maksuja muissa viranomaisissa. Lain 2 §:n 3 momentin mukaan oikeusapua ei anneta yhtiöille eikä yhteisöille. Oikeusapua annetaan 3 §:n mukaan korvauksetta tai omavastuusuutta vastaan hakijan taloudellisen aseman perusteella. Hakijan taloudellinen asema arvioidaan tekemällä laskelma hänen kuukausittain käytettävissään olevista varoista. Laskelma laaditaan hakijan ja hänen aviopuolisonsa tai hänen kanssaan avioliitonomaisissa olosuhteissa elävän kuukausittaisten tulojen, välttämättömien menojen, varallisuuden ja elatusvelvollisuuden perusteella.

(e) paragraph 5

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 14 §:n 3 momentin mukaan siinä tapauksessa, että virkamies kieltäytyy antamasta pyydettyä tietoa, hänen on ilmoitettava tiedon pyytäjälle kieltäytymisen syy. Lisäksi hänelle on annettava tieto siitä, että asia voidaan saattaa viranomaisen ratkaistavaksi sekä annettava tieto käsittelyn johdosta perittävistä maksuista.

Formatted: Font: Not Bold

Describe any **obstacles encountered** in the implementation of any of the paragraphs of article 9.

Answer:

Provide further information on the practical application of the provisions on access to justice pursuant to article 9, e.g. are there any statistics available on environmental justice and are there any assistance mechanisms to remove or reduce financial and other barriers to access to justice?

Answer:

Ympäristöasioiden muutoksenhakua seurataan oikeusministeriössä osana hallintotuomioistuinten tulosoajasta. Tulosoajuksen yhteydessä syntyy kattava määrä erilaisia hallintotuomioistuinten koskevaa tilastotietoa, jota julkaistaan muun ohella oikeusministeriön tuottamissa erilaisissa raporteissa, mietinnöissä ja selvityksissä. Kuvaus siitä, mitä tietoja Tilastollisessa vuosikirjassa julkaistaan hallintotuomioistuinten tilastoista, on luettavissa osoitteesta <http://www.tilastokeskus.fi/til/oik.html>. Itse tuomioistuinten tilastot saa maksuttomasti käyttöön osoitteesta <http://statfin.stat.fi>.

Deleted: .

Hallintotuomioistuimet julkaisevat vuosittain yhteisen toimintakertomuksen, josta käy ilmi muun ohella asiaryhmittäin saapuneiden ja ratkaistujen asioiden määrät sekä keskimääräiset käsittelyajat. Hallintotuomioistuinten toimintakertomus julkaistaan myös internetissä (vuoden 2006 toimintakertomus löytyy mm. KHO:n [www-sivuilta](http://www.sivuilta)).

Formatted: Font: 11.5 pt

Deleted: netti

Vuonna 2006 korkeimpaan hallinto-oikeuteen saapuneista asioista (yhteensä 3 793) kohdistui rakentamiseen 524 (13,8 % saapuneista) ja ympäristöön muutoin 288 (7,6 %). Århusin sopimuksen soveltamisalaan kuuluvia tapauksia on siis vuositasona noin viidennes ylimpään hallintotuomioistuimeen saapuneista asioista.

Maaliskuun alusta 2007 rakentamista koskevissa asioissa on otettu käyttöön valituslupajärjestelmä, joka rajoittaa jatkomuutoksenhakua korkeimpaan hallinto-oikeuteen eräissä lupatilanteissa sekä estää valituksen yksityiskohtaisemman kaavan osalta sellaisella

valitusperusteella, joka on tullut ratkaistuksi jo yleispiirteisempää kaavaa koskenutta valitusta käsiteltäessä. Tämän järjestelmän käytännön vaikutuksista ei vielä ole paljon kokemuksia.

Deleted: a

Hallinto-oikeuksiin saapui vuonna 2006 yli 24 000 valitusta, joista rakentamiseen ja ympäristöön kohdistui yhteensä 2 829 valitusta (11,6 % saapuneista valituksista). Vuonna 2006 keskimääräinen käsittelyaika rakentamista koskevissa asioissa oli hallinto-oikeuksissa 11,8 kk ja ympäristöä muutoin koskevissa asioissa 12,3 kk.

Give relevant web site addresses, if available:

Deleted: Vuonna 2003 hallinto-oikeuksissa ratkaistiin 21 241 asiaa, joista ympäristö- ja rakennusasioita oli 2 569.

Articles 10-22 are not for national implementation.

General comments on the Convention's objective:

If appropriate, indicate how the implementation of the Convention contributes to the protection of the right of every person of present and future generations to live in an environment adequate to his or her health and well-being.

Formatted: Finnish

Answer:

Suomen perustuslain 20 § sisältää sopimuksen tavoitetta vastaavan määräyksen. Sen mukaan julkisen vallan on pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus terveelliseen ympäristöön sekä mahdollisuus vaikuttaa elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon.

Formatted: Font: 11.5 pt

Page 5: [1] Formatted	Eija Lumme	12/14/2007 6:07:00 PM
Font: (Default) Times New Roman, 11.5 pt, Finnish		
Page 5: [2] Formatted	Eija Lumme	12/14/2007 6:07:00 PM
Font: (Default) Times New Roman, 11.5 pt		
Page 5: [3] Formatted	Eija Lumme	12/14/2007 6:07:00 PM
Font: 11.5 pt, Finnish		